

Motion till riksdagen 2016/17:264

av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

Rösträttsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vallagen (2005:837) bör ändras så att rösträtt till riksdagen följer samma system som rösträtt i kommunalvalen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vallagen (2005:837) bör ändras så att rösträtten gäller fr.o.m. det år som den enskilde fyller 18 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en försöksverksamhet, i en eller flera kommuner, med att sänka rösträttsåldern till 16 år vid val till kommunfullmäktige och tillkännager detta för regeringen.

Rösträtt för utländska medborgare

En av de grundläggande rättigheterna i en parlamentarisk demokrati är rätten att välja sina företrädare i fria och allmänna val. I dag finns det många människor som är permanent bosatta i Sverige och som enbart har möjlighet att påverka sin vardag genom demokratiska val till kommun- och landstingsfullmäktige. De invånare som i dag nekas att utöva en demokratisk påverkan i folkomröstningar, riksdagsval och EU-parlamentsval är bl.a. de som kommit till Sverige som flyktingar, som är makar till svenska medborgare, eller som invandrat till Sverige för att exempelvis studera eller arbeta.

Vänsterpartiet anser att de invånare i vårt land som inte är svenska medborgare ska ha samma möjligheter att avlägga sina röster i folkomröstningar, EU-parlamentsval och i riksdagsval, som de har i kommunal- och landstingsval. Vi är övertygade om att det skulle innebära en större känsla av delaktighet, samhörighet och ökad självkänsla. Vi tror också att valdeltagandet bland dessa personer skulle öka i kommunal- och landstingsval, om de ges förtroende att även kunna påverka sin egen vardag och landets framtid genom rösträtt i riksdagsval. Vallag (2005:837) bör därför ändras så att rösträtt till riksdagen följer samma system som rösträtt i kommunalvalen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Rösträttsåldern

Åldern för rösträtt sammanfaller enligt nuvarande ordning med myndighetsåldern. Röstberättigad är den som senast på valdagen fyller 18 år. Det innebär att alla som tillhör samma årskull inte alltid får rösta i samma val. De som fyller 18 år efter valdagen har inte rösträtt i valet utan måste vänta ytterligare fyra år tills nästa ordinarie val.

Vänsterpartiet anser att denna ordning är olycklig. Valdeltagandet är redan lägre bland förstagångsväljare än bland resten av befolkningen. Den politiska informationen som kan ges till gymnasieskolans elever under valrörelsen av ungdomsförbund och partier är därför särskilt värdefull. Den mobiliserande effekten av detta arbete försvagas dock av att en stor del av de elever som i klassrummen uppmanas att gå och rösta inte har rösträtt. Vallag (2005:837) bör därför ändras så att rösträtten gäller fr.o.m. det år som den enskilde fyller 18 år. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder

Sänkt rösträttsålder är en möjlighet att vitalisera demokratin och ger fler möjlighet att vara aktiva i demokratin. Ungdomsorganisationer, forskare, myndigheter och flera statliga utredningar, senast Demokratiutredningen, har föreslagit sänkt rösträttsålder. Vänsterpartiet vill att unga människor ska lita på att politiken också utgår från ungas verklighet, och anser att det bör genomföras försöksverksamhet med sänkt rösträttsålder till 16 år, dvs. det år som den enskilde fyller 16, vid val till kommunfullmäktige.

Huvudsyftet med en sänkt rösträttsålder är att ta tillvara ungas intresse och engagemang för politik. Det ger även unga direkt inflytande över samhällsutvecklingen vilket också är ett av de nationella målen för ungdomspolitik. Erfarenheterna av sänkt rösträttsålder i olika val i länder som Tyskland, Österrike och Norge är genomgående goda och exempelvis i Norge visar försöksverksamheten med sänkt rösträttsålder att 16–17 åringar röstar i högre utsträckning än äldre förstagångsväljare.

Människors vana att rösta grundläggs i unga år, och en fördel med att sänka rösträttsåldern till 16 år är att den genomsnittliga åldern för förstagångsväljare sjunker från 20 år till 18 år. Det innebär att en majoritet av förstagångsväljarna kommer att rösta för första gången under tiden de går i gymnasiet. Det ger utbildningsväsendet möjlighet att utveckla och utvidga sitt demokratiarbete och vara ett uppmuntrande stöd för förstagångsväljaren som behöver navigera bland politiska förslag och ideologier. Ett högt valdeltagande är grundläggande för att upprätthålla demokratin.

I frågor som rör skola, fritid och samhällsplanering och andra områden som direkt berör ungas vardag är det både rimligt och önskvärt att unga får inflytande. Vänsterpartiet anser därför att det bör införas en försöksverksamhet, i en eller flera kommuner, med att sänka rösträttsåldern till 16 år vid val till kommunfullmäktige. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Mia Sydow Mölleby (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Rossana Dinamarca (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Linda Snecker (V)

